

volna, amikor egy évvel ezelőtt, óesztendő estéjén e szent hajlékban imádkozhattunk — és íme, ismét búcsúzunk egy újabb esztendőttől. Ugyanez a zsoltár ezt kéri Istentől: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk.“ Ugyanezt a gondolatot juttatja kifejezésre alapigénk is. Hallgassunk azért áhítatosan lélekkel Jézus figyelmeztetésére: „Figyeljete, vigyázzatok és imádkozzatek.“

Jézus kettős szeretetparancsának értelmében az óesztendő áhítatában tegyünk szent fogadalmat, hogy amíg Isten végtelen és kifogyhatatlan gondviselésével nekünk e földön életet ad, az új esztendőben, és az azután következő években is, az eddiginél nagyobb mértékben igyekeznünk fogunk úgy formálni gondolkozásunkat, életszemléletünket, istenhitünket és életprogramunkat és úgy fogunk törekedni magasrendű cselekedeteinkkel Jézus-tanítványokká, a teremtés koronáivá magasztosulni, hogy Isten színe előtt, ha a hívó szó majd felénk is elhangzik, bármelyik pillanatban készen, nyugodt lelkiismerettel megállhassunk.

Íme, ez az evangélium áldott üzenete és szent figyelmeztetése hozánk, mindannyiunkhoz, az esztendő utolsó óráiban. Ámen.

Dr. KOVÁCS LAJOS

MEGTARTÓ NÉV

Ap Csel 4:7—12

— Karácsonyi —

Azok között a legendás elemek között, melyekkel a néplélek a karácsonyi panorámát már az apostoli korban ékesíteni kezdte, ott pislog a betlehemi csillag is. Jött a titokzatos messziségből, szokatlan fényével feltűnt: s — keletről nyugatra tartva — szórta le a földre az égi üzenetet: „egy gyermek született nekünk!“

Akadtak írásmagyarázók, akik e hírhozó csillag megjelenését valamely üstökössel próbálták összefüggésbe hozni, amely éppen akkor érkezett volna látótávolságba.

Nem tudom, a csillagászat alátámasztja-e ezt a feltevést vagy sem: mi azonban jelképesen fogadjuk el. Hiszen az a megható karácsonyi kép, melyet az evangéliumok számunkra megőriztek, bizonyosága annak a tiszteletnek, szeretetnek, csodálatnak, mellyel a „betlehemi kisdedet“ pólyálgatták. S emellett az, akinek születését a betlehemi csillag hirdette, nem ragyog-e ott a vallástörténelem egén, mint útmutató csillag!?

S ez az üstökös minden adventben földközébe érkezik, s karácsonykor életünk egén delel. Bármerre fordulsz, mindenütt hull reád, hull szívedbe a fény, a szó, a muzsika, a kép, amivel az üstökös uszályát a századok feltöltötték. Karácsonyfa mellé sereglesz meleg családi körben, vagy gyermekvárosok hatalmas télifáit állod körül: mind-

egy: itt is, ott is ugyanaz a legszentebb békesség, legtisztább öröm, legvalóságosabb testvériség hangulata ejt rabul.

Ennek a karácsonyi üstökösnek, melynek uszályából a fénynek-lírának-szépnek ez az ünnepi áradata ömlik szerteszét — ennek az üstökösnek a magjában egy név ragyog:

JÉZUS

Péter apostol, a főpapi ítélőtanáccsal szembeállva, ilyen tanítványi vallomással magasztalja fel ezt a nevet:

„Népnek fejedelmei... legyen tudtokra mindnyájatoknak, hogy minden, amit itt tettünk, a názáretbeli Jézus Krisztus neve által történt, akit ti megfeszítettetek... és nincsen senkiben másban idvesség, mert nem adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk!“

MEGTARTÓ NÉV!

Számunkra valami titokzatosság rejlik ebben a két szóban! Hogy lehet egy név megtartó? Honnan kap megtartó hatalmat?

A névnek, melyet ma „csak“ azonosító jelképek tartunk, külön útja van a kultúrtörténelemben.

Az ősrégi időben a minden tárgyat meglelkesítő őseMBER hite a névben is lelkes tartalmat sejtett. Néprajztudósaink tanítása szerint a primitív (természeti) népek varázslatos szemléletében a névnek megrendítő értelme, súlyos tartalma van. Az ember minden tartozéka, még az árnyéka, sőt a neve is, szerves, lelkes része az embernek. A név tartalmazza az ember lényegét, határozza meg, tartja magában természetét, jellemét. Ezért adnak gyermekeiknek olyan neveket, amelyek a gyermekeik számára kívánatos tulajdonságokkal terhesek: a fiút Párduckölyöknek, Sasfiának, a leánykát Őzikének, Napsugárnak, Ibolyának nevezik. — Ha a névnek ellenséges varázslat miatt baja esik, a név viselője látja kárát: beteg lesz, esetleg bele is pusztulhat. A gyermekeiknek adott neveket senkinek el nem árulják. Mint féltett titkot őrzik 18 éves korukig, nehogy valami névvarázslatnak áldozatul essenek. Aki a törzsfőnök árnyékát átlépi vagy nevét kiejti, halállal lakol.

Ennek a névhez fűződő varázslatos hitnek az útja messze elkísérhető errefelé a történelemben, nyomai ma is megtalálhatók.

Lips néprajztudós könyvében olvasom, hogy a nagy görög bölcselő Platón és Arisztotelész is így tanítottak a névről: „...valamely élőlénynek vagy tárgynak a neve legbensőbb lényegében mint láthatatlan mag van jelen, és a név határozza meg valamely dolog sajátos lényegét“ (A dolgok eredete, 471. oldal).

Ez egyszerűbben kifejezve azt jelenti, hogy a fecskének a lényege (fecskesége) nem a madárban, hanem a nevében van.

Eszerint azokat a jellemző tulajdonságokat, melyek egy-egy kiterjedt családnak a tagjait jellemzik, a családi név tartalmazza és viszi át apáról fiúra, nemzedékről nemzedékre.

A Bibliában is ott bujkál ez a hit, mind a két testamentumban. Az Ószövetségnek mindjárt az első könyvei egyikében Isten annyira félti nevének tisztaságát-szentségét még Mózesről is, hogy „vagyok, aki vagyok“ mögé rejti azt.

Az Újtestamentumban Péter textusunkban olyan erőt tulajdonít a Jézus nevének, melytől meggyógyul a beteg, megnyugszik a háborodott lélek, meghátrál a gonosz, megszágyenül a kísértő, és feltámad a halott.

Az egyház a maga hatalmi törekvései elérésére még a középkorban is gyakran felhasználta a Jézus nevének varázslatos erejébe vetett népi hitet mint harci zászlót, védelmi pajzsot, megszentelő varázslatot, átokfogatosítót.

Mai kultúrszinten a név értelmezése nagyon egyszerű és gyakorlati. A név: azonosító jel, mellyel megkülönböztetjük egyik tárgyat, dolgot a többitől s kiválasztjuk a keresett embert a tömegből.

De a névnek ma is lehet megtartó tartalma!

Ha valamely név dicső, szent, megtartó név lett a többi sok név között, azért lett sokak számára dicső, szent, megtartó névvé, mert valaki, aki, amíg élt, viselte azt a nevet, dicső, szent, megtartó tartalommal töltötte meg azt!

Dávid Ferenc nevének annyira átítatta a vallásszabadság eszméje, hogy Te, unitárius testvérem, ha más nemzetiségű unitáriusok közé kerülsz, kikkel szót váltani nem tudsz, ha kimondod a nevének, kész az egymásnak örvendező testvériség, mert ennek a névnek a tartalma közös örökségünket: a vallásszabadság eszméjét idézi számunkra.

Minden nép, közösség történelmi egén ragyognak ilyen szent eszméktől telített nevek. Megtartó nevek ezek! Odakötnek valamely eszmé felé. Útmutató csillagok: utat mutatnak valamely eszmény felé.

Mózes népének történetében az évezredek alatt sok gyermeket keresztelhettek Jézusnak: egyiknek a neve sem maradt fenn. De a József és Mária fia ezt a nevet a legszentebb emberi névvé magasztosította. Vitan felül áll, hogy a megtartó nevek között a Jézus neve a legmegtartóbb!

Legmegtartóbb, mert az, aki életében és halálában ezt a nevet viselte, nevének a legegységesebb, a legtökéletesebb, a legörökérvényűbb eszmével, a szeretet eszméjével töltötte meg. Ennek a megváltó eszmének gyakorlati igazolását adta egész élete és halála. S hányszor talált gyakorlati igazolásra azóta a szeretet eszménye?! Annyiszor, amennyiszor törvényt tettük magunk számára ezt az eszmét és eszménynek fogadtuk el Jézust.

Az emberi élet egyéni és közösségi alapkérdéseinek ma sincsen ennel tökéletesebb, egyetemesebb megoldása.

Kedves testvérem, menj el Jézushoz, s mint az egykori írástudó, add fel neki a kérdést (az örök kérdést!): „Mester, melyik az első minden parancsolatok között?... Ha Jézus közismert feleletén elgondolkozol, te sem juthatsz más megállapításra, mint az írástudó: „Jól van, Mester, igazán mondd, hogy egy Isten van és nincsen kívülé más. És szeretni őt teljes erőből és szeretni embernek felebarátját, mint önmagát, többet ér minden égő áldozatnál és véres áldozatnál!“ Szíved nyug-

talanságát boldog bizonyosság foglalja el, ha Jézus Téged is így bocsát el: „Nem messze vagy az Isten országától!”

Péter apostol értékelése múltban, jelenben egyaránt igazolást talál: „Nem adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk!” Megtartó neveink között Jézus neve a legmegtartóbb.

Jézus születését ünnepeljük. A „karácsonyi üstökös” ismét „földközelségbe” érkezett. Lelkünket karácsonyi hangulatban fűrésztli az uszályából áradó fény, muzsika, líra. Jézus ajánlja magát: szívközelségbe érkezett!!! Az ünnep csak három nap. Az üstökös tovaszáll. Az ünnepi hangulat helyét elárasztja a hétköznapi gond.

Jézus megtartó neve maradjon velünk! Fogózzunk bele, szegődjünk nyomába! Megtartó neveink között a legmegtartóbb név! Ámen.

LŐRINCZI LÁSZLÓ

JÉZUS ÚTJA

Jn 14,6

Az evangéliumban Jézus több hasonlatot mond küldetéséről. Így például az egyik helyen magát az élet vizének nevezi, egy másikon az élet kenyérének. A János szerinti evangéliumban így szól: „Én vagyok a jó pásztor. Én vagyok a feltámadás és az élet. Én vagyok az igazi szőlőtő...”

Textusunkban Jézus egyetlen rövid mondatban három dologhoz hasonlítja magát: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” Nem is hasonlat ez, több annál. Amikor valamit nemcsak hasonlítunk valamihez, hanem azonosítjuk vele, akkor nem hasonlatot mondunk, hanem úgynevezett metaforát. Így pl. amikor azt mondom, hogy édesanyám olyan, mint egy őrangyal, hasonlatot mondtam. Ha pedig így mondom, hogy édesanyám maga az őrangyal, akkor már nem hasonlatot mondtam, hanem sokkal többet: metaforát, képes beszédet, mert édesanyámat nemcsak hasonlítottam az őrangyalhoz, hanem azonosítottam vele. Jézus sem pusztán hasonlatot mondott, midőn így szólott: „Én vagyok az út...”, hanem metaforát, mert nemcsak hasonlította magát az úthoz, hanem azonosította magát az úttal. Ilyen megvilágításban textusunk mondani-valója megváltozik: elmélyül, súlya megnő, meggyőzőbbé válik.

„Én vagyok az út...” Jézus búcsúbeszédének döntően fontos kijelentése ez a mondat. Úgy történt, hogy a Mester maga köré gyűjtötte a tizenkettőt. „Elmegyek, hogy helyet készítsek nektek, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek. Hogy hova megyek, tudjátok. Az utat is tudjátok.” Monda neki Tamás: „Uram, nem tudjuk, hova mégy, mi módon tudhatjuk az utat?” Monda Jézus: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” Két kérdéssel állunk szemben: hova és milyen úton megy Jézus? Textusunk és a hozzá kapcsolódó kontextus megadja mindkettőre a vá-